

Област Разград

- ▶ Население (2021)
- ▶ Територия (кв.км)
- ▶ Брой на населените места
- ▶ Дял на населението в градовете (%)

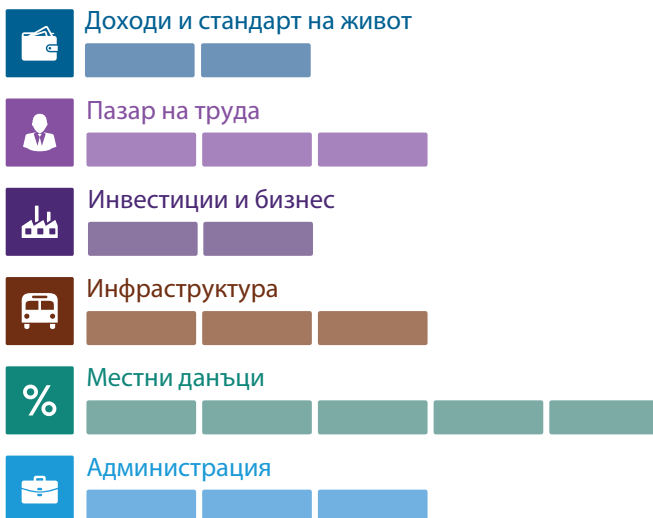
103 223
2488
103
47,8

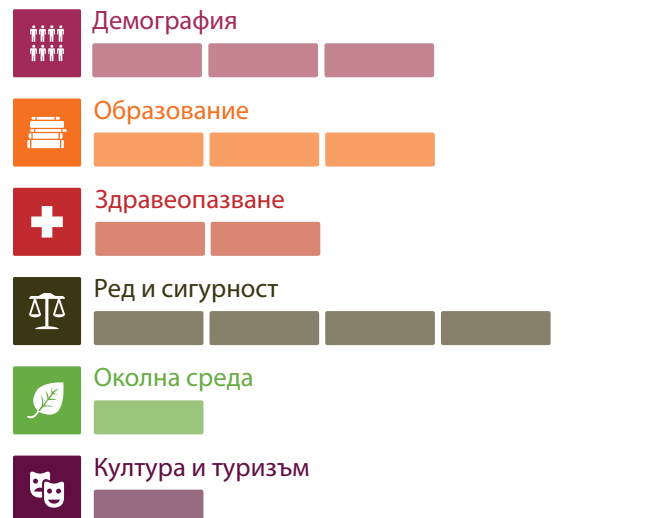
Брутният вътрешен продукт в област Разград продължава да нараства. Средната пенсия остава най-ниската в страната. Представянето на пазара на труда е слабо, но се наблюдават положителни тенденции през последната година. Инвестиционната активност остава ниска. Гъстотата на пътната мрежа е по-висока, но делът на автомагистралите и първокласните пътища, както и този на пътната настилка в добро състояние са изключително ниски. Усредненото ниво на местните данъци в общините от област Разград е по-ниско от средното за страната. Делът на собствените от общите приходи в общините от областта намалява и остава нисък.

Разград е една от трите области, в които под половината от населението живее в градовете. Резултатите на учениците са изключително ниски. Разград е сред областите с най-висок недостиг на лекари – както общопрактикуващи, така и специалисти. Броят на престъпленията е сравнително нисък, а разкриваемостта им – висока. Разград се нарежда на последно място сред областите по отношение на показателите за околна среда. Делът на населението в селища с обществена канализация е най-ниският в страната. Културният живот и туризмът остават не особено интензивни.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■

Брутният вътрешен продукт в областта продължава да нараства с увеличаващ се темп, достигайки 12,9 хил. лв. на човек от населението през 2021 година. Заплатите и пенсиите също се повишават. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 15,5 хил. лева. Средната месечна пенсия в област Разград отбелязва най-високия ръст, но остава най-ниската в страната – 441 лв. (при 537 лв. в страната).

През 2022 г. коефициентът на Джини за подоходното неравенство в областта продължава да намалява и вече е най-ниският в страната. Бедността пък нараства. Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, е 27,7% (при 22,9% в страната).

Пазар на труда ■■■■

Представянето на пазара на труда в област Разград традиционно е сравнително слабо, но през 2022 г. показателите отчитат известно подобрение. Делът на трудоспособното население намалява, но все още е близък до средния за страната. Икономическата активност се повишава значително, въпреки че остава сред ниските в страната с коефициент от 67,5% (при 73,6% в страната). Това увеличение е съпроводено едновременно от ръст и на заетостта, и на безработицата. Коефициентът на заетост достига 60,2% и макар да остава сравнително нисък (при 70,4% в страната), успява да елиминира огромния спад от предходната година. Коефициентът на безработица се повишава до 9,4% (при 5,2% в страната).

Подобрение се наблюдава и в образователната структура на работната сила, въпреки че тя остава едно от основните предизвикателства пред местния пазар на труда. Делът на населението на възраст 25–64 години с основно и по-ниско образование продължава да е вторият най-висок в страната (след този в област Сливен), но все пак намалява до 31,3% (при 16,0% в страната). Делът на висшистите в областта пък се повишава, но остава сравнително нисък – 24,9% (при 29,8% в страната).

Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на 15–19 години към това на 60–64 години е 57,4% (при 65,7% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които им предстои излизане от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 57 младежи, които ще се влеят в работната сила.

Инвестиции и бизнес ■■■■

Инвестиционната активност в областта и през 2021 г. остава ниска. Разград е сред областите с най-малък брой на предприятията – 39 на хиляда души от населението (при 60 на хиляда души в страната). Вътрешните инвестиции се свиват, а външните се повишават незначително. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи

достигат 2,0 хил. лв. на човек (при 3,1 хил. лв. в страната), а преките чуждестранни инвестиции – 1,9 хил. евро на човек (при 4,1 хил. евро в страната). Обемът на произведената продукция обаче нараства до 19,2 хил. лв. на човек (при 31,2 хил. лв. в страна).

Усвояването на европейски средства изостава. Към 30 юни 2023 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 2165 лв. на човек от населението (при 2836 лв. в страната). В рамките на областта най-високо е усвояването на средства в общините Кубрат и Исперих.

Инфраструктура ■■■■

Гъстотата на железопътната мрежа в областта е близка, но малко под средната за страната. Гъстотата на пътната мрежа е по-висока, но делът на автомагистралите и първокласните пътища (11,1% при 18,5% в страната), както и този на пътната настилка в добро състояние (26% при 41% в страната) са изключително ниски и през 2022 година.

Делът на домакинствата с достъп до интернет нараства и през 2022 г., но остава под средния за страната – 86,1% (при 87,3% в страната).

Местни данъци ■■■■■■

Усредненото ниво на местните данъци в общините от област Разград е по-ниско от средното за страната и през 2023 година. Сред разглежданите пет местни данъка единствено ставката върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица е по-висока от средната за страната.

Значително по-ниски от средните в страната пък са местните данъци върху прехвърлянето на собственост, върху таксиметровия превоз и върху търговията на дребно.

В рамките на областта най-ниски са данъците в общините Самуил и Цар Калоян, а най-високи – в общините Исперих и Лозница.

Администрация ■■■■

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното управление в областта намаляват през 2023 г. и продължават да изостават от средните за страната. Тези за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ обаче нарастват и вече са по-високи от средните.

Оценката за прозрачността в работата на органите на местното самоуправление е 68,2% и отново е под средната за страната (70,3%).

Делът на собствените от общите приходи в общините от областта намалява и остава нисък – 21,3% (при 29,0% в страната) през 2022 година. Покритието на общинските разходи с местни приходи пък е 75,3% (при 84,2% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■

Демография ■■■■

Естественият прираст в област Разград е сравнително нисък с коефициент от $-13,5\text{‰}$ (при $-9,7\text{‰}$ в страната) през 2022 година. Същевременно областта успява да привлича население и коефициентът на механичен прираст е положителен ($4,4\text{‰}$), но не може да компенсира намаляването на населението.

Застаряването на населението на областта се вижда и от коефициентите на възрастова зависимост. Съотношението между населението на над 65 години към това на 0–14 години е 186,3% (при 165,9% в страната), а към това на 15–64 години – 39,4% (при 37,7% в страната) през 2022 година.

Разград е една от трите области с под 50% от населението, живеещо в градовете (заедно с областите Кърджали и Силистра). През 2022 г. 47,8% от населението е градско (при 73,6% в страната). Гъстотата му също е сред най-ниските – 768 души на кв. км (при 1404 души на кв. км в страната).

Образование ■■■■

Делът на децата в детските градини в областта е сравнително висок – 90,3% (при 87,3% в страната). Коефициентът на записване на населението в V–VII клас през 2022 г. нараства и изпреварва средния за страната, достигайки 92,7% (при 90,7% в страната). Делът на второгодниците нараства, но остава по-нисък от средния. Съответствието между професионалното образование и профила на икономиката е близко, но под средното за страната.

През 2023 г. резултатите на учениците от област Разград са изключително слаби. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас е 25,9 т. (при 35,3 т. в страната) и е третият най-нисък в страната. Успехът на матурите по български език и литература в областта е вторият най-нисък в страната („Добър“ 3,50 при „Добър“ 3,93 в страната), а делът на слабите оценки – един от най-високите (27,5% при 17,9% в страната).

Висше образование в областта се предлага единствено от филиала на Русенския университет, което обяснява ниския брой студенти. През 2022 г. са отчетени едва двама студенти на хиляда души население при 33-ма на хиляда души в страната.

Здравеопазване ■■■

Делът на здравноосигурените лица в областта остава изключително висок, като на практика цялото население е здравноосигурено. В същото време Разград е сред областите с най-висок недостиг на лекари – както общопрактикуващи, така и специалисти. През 2022 г. един местен общопрактикуващ лекар се грижи средно за 2362 души от населението (при 1678 души на лекар в страната).

Относителният брой на леглата в местните многопрофилни болници също е сравнително ограничен – 5,2 легла на хиляда души от населението (при 5,9 на хиляда души в страна-

та). Броят на преминалите за лечение болни е нисък – 138 на хиляда души (при 235 на хиляда души в страната).

Средната продължителност на живота в областта е сравнително ниска, а коефициентът на детска смъртност – висок.

Ред и сигурност ■■■■

Натовареността на наказателните съдии в областта е пониска от средната за страната, а бързината на правораздаването – по-висока. През 2022 г. един съдия разглежда по 8,0 наказателни дела на месец (при 10,1 дела на съдия в страната), приключилите в 3-месечен срок дела са 90% (при 89% в страната), а висящите – 7% (при 12% в страната).

Броят на престъпленията в областта е сравнително нисък, а разкриваемостта им – висока. През 2022 г. регистрираните престъпления срещу личността и собствеността са 9,2 на хиляда души от населението при 11,6 на хиляда души в страната. Разкриваемостта на престъпленията намалява леко до 65%, но остава значително над средното за страната ниво от 49%.

Околна среда ■■

Разград отново се нарежда на последно място сред областите по отношение на показателите за околна среда. Заради ниската концентрация на населението в урбанизираните райони областта е сред най-слабо представилите се по дял на населението с достъп до канализацията, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води, а делът на населението в селища с обществена канализация е най-ниският в страната – 41,5% (при 74,8% в страната) през 2021 година.

Разград е и сред областите с много висок обем на генерирания отпадък. Образованите битови отпадъци са 481 кг на човек годишно (при 445 кг на човек в страната), от които едва 10% се предават за третиране и рециклиране (при 74% в страната).

Делът на горската територия е сравнително нисък (22% при 33% в страната), но и делът на нарушената територия е малък (0,16% при 0,43% в страната).

Култура и туризъм ■■

Културният живот в областта не е особено интензивен и през 2022 година. Посещенията в кината и музеите спрямо населението се увеличават, но остават сравнително малко на брой. Посещенията в библиотеките пък намаляват.

Разград е сред областите с най-малък брой легла в местата за настаняване – 6 на хиляда души (при 55 на хиляда души в страната). Реализираните нощувки също са ограничени – 497 на хиляда души (при 3739 на хиляда души в страната) през 2022 година. Делът на наетите в сектора на културата, спорта и развлеченията от всички наети е четири пъти по-нисък от средния за страната.

Ключови показатели за област Разград

Индикатори на икономическото развитие	2020	2021	2022	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	10 634	12 942	n.a.	20 212
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	13 902	15 517	n.a.	18 733
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	23,1	16,7	27,7	22,9
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	59,8	59,9	58,2	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	60,8	54,5	60,2	70,4
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	10,8	8,8	9,4	5,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	30,7	34,1	31,3	16,0
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	19,5	21,1	24,9	29,8
Произведена продукция (лв./човек)	15 552	19 195	n.a.	31 242
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2294	2046	n.a.	3097
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1901	1917	n.a.	4098
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	73,4	76,6	86,1	87,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	15,6	16,9	26,2	41,1
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	74,0	78,1	75,3	84,2
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	73,8	68,1	68,2	70,3

Индикатори на социалното развитие	2020	2021	2022	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	n.a.	-13,5	-9,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	n.a.	4,4	4,2
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,96	3,53	3,50	3,93
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	31,2	29,1	25,9	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	85,5	85,5	92,7	90,7
Средна продължителност на живота (години)***	72,4	71,3	70,7	71,9
Дял на здравноосигурените лица (%)	95,4	96,3	(100,0)	93,5
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	2298	2293	2362	1678
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	8,0	7,3	9,2	11,6
Дял на висящите наказателни дела (%)	7,8	7,2	7,3	11,6
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	41,6	41,5	n.a.	74,8
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	425	481	n.a.	445
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	12,0	10,1	n.a.	74,0
Посещения в кината на хиляда души от населението	36	85	215	590
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	578	468	497	3739

* Данните за 2022 г. са включени в изследването от 2023 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2022/23 година, а матурите са проведени през 2023 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.